

TONEELSPLEN IN DE KLEUTERKLAS : DAT KAN !

Inleiding

Voor kort stond ik gedurende langere tijd als vervangster in een derde kleuterklas. Het viel mij op hoe de kleuters er van verhalen hielden, en hoe zij vaak stukken naspeelden in hun vrij spel.

Daarom besloot ik het eens te wagen om met hen een verhaal echt te gaan 'opvoeren'.

Het kwam er natuurlijk op aan een geschikt verhaal te vinden. Het moest aangepast zijn aan hun leeftijd en aansluiten bij hun leef- en beleavingswereld, het moest boeiend en spannend zijn, en er moest voldoende actie in voorkomen. Mijn keuze viel op het fantasieverhaal "De blauwe paddestoel", dat mij vrij goed speelbaar leek.

De blauwe paddestoel

Op een dag verdwaalt Bart, een jongen van vijf jaar in het bos. Hij speelt er met vlinders en konijnen, en komt zonder het te beseffen terecht in de kabouterwereld.

De kabouterkoning lijdt aan de verdrietziekte : hij kan niet meer lachen. Alleen de blauwe paddestoel kan hem genezen, maar die groeit niet in kabouterland.

Bart gaat op zoek, en na talrijke gevaren overwonnen te hebben brengt hij de koning een stuk van de blauwe paddestoel.

De koning geneest, en Bart keert terug naar huis waar zijn moeder hem al die tijd erg gemist heeft.

De eerste dag

De eerste dag vertelde ik het verhaal aan de kleuters. Ik had hen op voorhand gezegd dat ze het zouden mogen opvoeren als ze dat graag wilden.

Het verhaal viel bijzonder in de smaak. Er waren kinderen die al dadelijk een bepaalde rol wilden spelen, en géén andere... Maar er waren ook twijfelaars. En een viertal eerder teruggetrokken kleuters wilden liever toekijken i.p.v. te spelen.

Ik had ze wel graag spelend bij de actie betrokken, en probeerde hen te laten meedoen als konijntje of als vlinder, dus in een veilige rol, waarin ze niet hoefden te spreken, maar ze bleven bij hun standpunt. Ze werden dus toeschouwers.

Nadat iedereen een vaste rol had gekozen merkte een van

de kinderen op dat ze zich ook zouden moeten kunnen verkleeden.

Dat was voor mij de aanleiding om met hen te bespreken welk materiaal er nodig was om het verhaal uit te spelen. De verkleedkoffer kon goede diensten bewijzen, maar Joris merkte op dat hij thuis nog puntmutsen had, en dat hij die zou mogen meebrengen.

Als ze dat hoorden waren er onmiddellijk een aantal kleuters bereid om materiaal van thuis mee te brengen.

Het viel me op dat ze niet alleen wilden zorgen voor wat ze zelf nodig hadden, maar ook voor wat anderen in hun rol konden gebruiken.

Sommige zaken zoals de blauwe paddestoel, de oren van de konijnen, de hoeden voor de boze vrouwen enz. zouden we zelf maken in de klas.

Na deze bespreking wilden de kinderen graag tekenen over hun rol.

De tweede dag

De kinderen mochten nu hun rol spelen in de poppenkast. Toen ik dat voorstelde kreeg ik reacties als : "Ik weet niet goed meer wat er dan weer komt... ; "Vertel eerst het verhaaltje nog eens", "Ik weet niet goed wat ik moet zeggen...".

Hoe meer de kleuters vertrouwd zijn met het verhaal, des te beter. Dus ik vertelde het verhaal opnieuw.

Toen ze daarna met een gewone poppenkastpop hun rol speelden, merkte ik dat ze dit plezierig vonden. Al werd er niet veel gesproken in de poppenkast, beweging was er volop !

Daarna vroeg ik wie er van thuis materiaal had meegebracht.

Enkel Joris had iets bij zich. Fier toonde hij zijn kaboutermutsen. Er waren ook nog kaboutervestjes bij.

Vanzelfsprekend moest dit alles worden gepast !

De anderen zouden het materiaal de volgende dag meebrengen...

Na dat alles knutselden we het materiaal dat we zelf konden maken in elkaar. 's Middags popelden de kinderen om het toneeltje al eens te spelen met het materiaal dat ze reeds hadden. Ze kenden wel het verloop van het verhaal, maar qua taalgebruik was deze spelbeurt erg zwak. Daarom hebben we de dialoog daarna nog wat ingeoefend.

De derde dag

Ook de andere kleuters hadden nu het beloofde materiaal meegebracht.

Ze vroegen onmiddellijk of ze nu alles eens mochten aantrekken, en of ze zich mochten tonen aan de andere kleuterklasjes.

Zo trok ik dan met mijn "toneelgroep" door de kleuterschool ! Overal werden we enthousiast ontvangen en bewon-

derd. En dat gaf mijn kleuters een enorme voldoening. Daarna speelden zij het verhaal terwijl ik het nog eens vertelde.

De vierde dag

Nu was het zover. De kleuters zouden het toneeltje opvoeren voor studenten uit de opleiding. Daar het publiek tamelijk groot was, waren sommige kinderen nogal zenuwachtig. Toch viel het 'optreden' best mee. Sommige kleuters hielden zich strak aan de ingeoefende dialoog, andere improviseerden meer. Het viel ook voor dat zij elkaar influisterden. Zelf kwam ik er niet te veel tussen, ook niet op momenten dat het spel blijkbaar minder vlot liep : op die manier leren de kinderen zich zelfstandig uit de slag trekken. In de korte nabespreking vernam ik van de kleuters die toegekeken hadden, dat ook zij in het vervolg wilden meespelen. Later op de dag toonde ik nog een prentenfilm over het verhaal. Daarmee wilde ik het onderwerp afsluiten, maar... de kleuters hadden er duidelijk nog niet genoeg van !

Naar het eerste leerjaar

De volgende dag vroegen de kleuters of ze hun toneeltje eens mochten spelen voor de andere kinderen. In overleg met de directie van de kleuter- en lagere school hebben ze hiervan gebruik gemaakt om de stap naar het eerste leerjaar een beetje te overbruggen. We zouden het toneeltje opnieuw spelen voor alle derde kleuterklassen én voor de eerste leerjaren : alles samen zo'n honderd kinderen. Toen ik dat aan mijn kleuters voorstelde, waren ze enthousiast tot en met ! Natuurlijk hebben we nog enkele keren geoefend in de klas, én in de zaal, om aan dat andere, grotere actieterrein te wennen. En al waren sommige kinderen behoorlijk zenuwachtig op het grote ogenblik - een bezoek aan de toiletjes bleek niet overbodig - toch viel de opvoering zelf uitstekend mee : ze hadden zich soepel aangepast aan zaal en publiek. Nadat we ons stuk gespeeld hadden vroeg een van de toeschouwers of we het nog eens wilden opvoeren. Het was duidelijk de bevestiging dat het voor het publiek ook meegevallen was. Ik had wel een beetje schrik voor zo'n tweede voorstelling omdat ik dacht dat de beleving niet meer zo echt zou zijn, maar mijn vrees bleek ongegrond : de kleuters speelden nog spontaner dan de eerste keer. Het ijs was werkelijk gebroken !

Besluit

Dit weekprojectje was voor mijn klasje werkelijk een belevenis. De kinderen waren er vol van en genoten ten volle. Dramatiseren was en bleef voor hen een spel. Ook voor mij was het een boeiende ervaring, die ik nog graag met andere kinderen wil herhalen !

Gerda Verdoorent, Kapelstraat 269, 2648 Steendorp

BIBLIOGRAFIE

L. Van den Steen & E. Vanhee, Je speelt een verhaal. Averbode/Apeldoorn, Altiora, 1983 (Cahiers voor muzische vorming 3).

E. Vanhee & L. Pauwels. Toneelspelen in de klas. Leren door creatief spel. Averbode/Apeldoorn, Altiora, 1984 (Cahier voor muzische vorming 7).

G. Verdoorent, Dramatiseren met kleuters. Berchem/Antwerpen, Pulhof-P.H.I. Onze-Lieve-Vrouw, 1983 (niet gepubliceerde scriptie).

W. Verlaeckt (red.), Over dramatische werkvormen, Leuven/Amersfoort, Acco, te verschijnen.